

Kostanecki, Stanisław

Toruńczyk

Notatki Płockie 18/2-71, 35

1973

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

wadził; tak lubownicy poezji niedramatycznych uwielbiali Kamińskiego w nowym rodzaju upowszechniania tych poezji przez deklamowanie w teatrze. Któż na Rusi Czerwonej nie pamięta dotąd obrazu „Muzy Polskiej”, którym Kamiński na uwłaczające naszej literaturze zdania odpowiedział? Kto nie pamięta owego Kopernika z napisem:

„Polskie wydało go plemię,
Wstrzymał słońce, wzruszył ziemię”⁵⁾

Mocarski podaje, że na medalu i drzeworycie Drażkiewicza użyto słowa »wzruszył« zamiast »ruszył«. Być może, że w przedstawieniu rzeczywiście użyto słowa »wzruszył«, a potem sam Kamiński przed wydrukowaniem zmienił to na »ruszył« i stąd dwie wersje, a jeszcze trzecia to przestawienie wierszy i tak jest obecnie. Autor epigramu Jan Nepomucen Kamiński żył w latach 1777 — 1855. Pamięć przekazała go potomnym jako człowieka wielce zasłużonego dla kultury polskiej. Jego dziełem jest założenie stałego teatru polskiego we Lwowie, który z braku funduszy częstokroć był utrzymywany z prywatnych pieniędzy Kamińskiego. Całe swe życie poświęcił teatrowi. „Był zarazem aktorem, dyrektorem, przedsiębiorcą finansowym, oraz autorem i tłumaczem sztuk teatralnych”⁶⁾

W ówczesnych trudnych czasach nieistnienia państwa polskiego Kamiński wiele sił poświęcił utrzymaniu i rozwojowi języka polskiego.

Pomnik Mikołaja Kopernika na Rynku Staromiejskim w Toruniu odsłonięty w 1852 r.

Pytał: „będziesz naród narodem, gdy przestaniesz mówić językiem swoim?”⁷⁾

PRZYPISY

- 1) H. Kesten „Kopernik i jego czasy”, Warszawa 1961, s. 479 I. Polkowski „Żywot Mikołaja Kopernika”, wyd. II Gniezno 1873 s. 331.
- 2) „Zapiski Towarzystwa Naukowego w Toruniu” t. VI (1923—1925) nr 9.
- 3) j. w.
- 4) „Gazeta Warszawska” 1856 nr 28.
- 5) L. Pietrusiński „J. N. Kamiński” W: Wójcicki K. „Życiorysy znakomitych ludzi” Warszawa 1851 t. II s. 357—358.
- 6) „Gazeta Warszawska” 1856 nr 30.
- 7) „Ateneum” 1890 t. 4 z. 2.

STANISŁAW KOSTANECKI

Toruńczyk

(z cyklu „Astronom, gwiazdy i ziemia”)

Kto weźmie do rąk starą księgę,
co ziemię z posad pchnęła śmieie,
przeoczyta, że jej wielki twórca
toruńskim był obywatelem.

Słowa na karcie tytułowej
jak na podstawie lńnią pomnika,
że to są „libri... Torinensis”,
że to jest dzieło Toruńczyka.

Trwa dziwna młodość w starej księdze,
płomień pod zimnym pergaminem,
jakby On wołał: „Wyżej! Prędzej!”
On, co Torunią zwał się synem.

Gdziekolwiek dotrze stara księga:
do rąk Francuza czy Chińczyka,
zanieś imię astronoma,
rozgłoś sławę Toruńczyka.

Dlatego pomyśl, o przechodniu,
patrzając na posąg przed ratuszem:
Stąd wyszedł człowiek, co nie zbłądził
w gwiazd tajemniczej zawierusze!

A ty bądź pilny, mój chłopczyku,
co stoisz właśnie pod pomnikiem,
bo takim był Kopernik mały,
nim został wielkim Toruńczykiem!